

Elhunyt dr. Kelemen Miklós

ny. rendőr vezérőrnagy

1990. január 4-én a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság volt vezetője elhunyt, aki 1925. november 16-án, Rádon munkásszülők gyermekeként született. Eredeti foglalkozása szabósegéd volt. A felszabadulást követően részt vett az újonnan megszervezésre került néphadsereg felállításában, majd 1945. december 23-án kezdte meg rendőri pályafutását.

A közrend és közbiztonság védelmét különböző szolgálati helyeken, a szükséges szakmai iskolák elvégzése mellett egyre magasabb beosztásokban látta el. 1952-től került megyénkbe áthelyezéssel, különböző parancsnoki beosztásokba. Szakmai felkészültsége és

emberi hozzáállása alapján 1957 augusztusától a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság vezetői tisztségét látta el. Közben 1965-ben az Állam és Jogtudományi Egyetemen szerzett diplomát. 1983. március 1-jével helyezte nyugállományba a belügyminiszter.

Emberségéért, szerénységéért, munkatársai és beosztottai tisztelték, becsülték. A különböző szolgálati feladatok ellátásáért és megyénk rendőri szerveinek 25 éves irányításáért több magas állami és kormánykitüntetésben részesült.

A Belügyminisztérium saját halottjának tekinti.

**Csongrád Megyei
Rendőr-főkapitányság
(X)**

Közlekedés, posta

Árváltozások

A Közlekedési, Hírközlési és Építési Minisztérium és az Országos Árhivatal tájékoztatást adott pénzekben a vasúti és közúti árutovábbítás, valamint a postai szolgáltatásokat érintő 1990. január 8-ai hatósági árváltozásokról.

Eszerint az üzemanyagok, az energiahordozók, valamint a termelői árszínvonal 1990. évi emelkedése miatt jelentősen megnöttek az áru fuvarozás költségei. Ezért a közlekedési vállalatok veszteségeinek megakadályozása tarifamelest tesz szükségessé. A vasúti közlekedésnél az áremelkedés mértékét növeli, hogy az 1989. évi 4,9 milliárd forint-hoz képest 900 millió forinttal alacsonyabb termelési árkiegészítést hagyott jóvá az Országgyűlés.

Mindezek hatására a vasúti áru fuvarozási díjak átlaga-

gosan 30 százalékkal a Vólán országos hálózatában a darabáru fuvarozás díjai átlagosan 15 százalékkal emelkednek 1990. január 8-ai hatállyal.

A vasúti áru fuvarozásban a belföldi áruküldemények fuvardíja 30 százalékkal, az áru fuvarozáshoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások díjai 30-50 százalékkal emelkednek.

Nem emelkedik a fuvaroztatók által a vasúti kocsik késedelmes kirakodásáért fizetendő kocsiallaspénz.

A lakosság által igénybe vett expresszáru-fuvarozás díja átlagosan 30 százalékkal emelkedik.

A szabad árformába tartozó vasúti export-import fuvarozás díjai átlagosan 32 százalékkal emelkednek, a kocsiallaspénz itt is változatlan.

Hajmeresztő csemegék

Alighanem az egész világon csak Mexikóvárosban vannak olyan éttermek, ahol a vendég legfeljebb akkor hívja méltatlankodva a pincért, ha nem talál legyet a levesben. Ez persze tréfás túlzás, de az igaz, hogy ezekben az éttermekben az európaiak számára hajmeresztő csemegék szerepelnek az étlapon, a Kolumbusz előttiek mexikói konyhájából.

Az egyik ilyen étteremben apró hernyóktól, ropogósra sült szöcskéktől, hangyatojástól és valamiféle fekete bogaraktól roskad az asztal. És ezek csak az előételek. Leopoldo Ortega, az egyik tulajdonostárs főételnek iguanát (sárkánygyíkot), tatut (örvösállatot) és csörgőkigyt ajánl.

Mexikóban az azték múlt nyomait még fel lehet fedezni a ruházatban és a zenében, a festői épületekben, de egyre újabb területeken próbálják feltámasztani a régi hagyományokat. A főváros központjában mindig tömve vannak azok az éttermek, amelyek régi ételeket kínálnak, sok-sok egzotikus állatból, rovarokból, virágokból, gyökerekből.

Az escamoles úgy néz ki, mint a rizs, de nem az: hangyatojás. Mexikói kaviárnak is szokták nevezni. Már csak azért is különlegesség, mert a hangyatojászedés nehéz és veszélyes munka. Az escamolgyűjtő embernek teljesen meztelenül kell dolgoznia az óriási hangyavárban, közben a társa szünet nélkül söpri le róla egy ággal a hangyákat.

A közismert tortilla, vagyis kukoricalisztból sült lepény mellett sok helyen ma is fogyasztanak rovarokból készült ételeket, Ortega éttermében kedvenc fogás egy bizonyos féreg. De nem felel ám meg akármilyen, csak az, amelyik a maguey nevű húsos kak-tusz belsejében él. A férgeket sütik, ízük kellemes, és paradicsom- vagy avokadomártással eszik. A régi aztékok bizonyos rovaroknak bűvös erőt tulajdonítottak. Egy jumil nevű, apró, fekete bogárról például — amely úgy néz ki, mint a házi poloska — azt tartották, hogy fokozza a nemi erőt.

Egyes szakértők úgy tekintenek a rovarokra, mint a jövő fontos tápanyagára. A hangyatojás 96 százaléka proteint, vagyis fehérjét tartalmaz, a férgek 70 százaléka, szemben a marhahús alig 60 százalékos proteintartalommal. Mexikóban már azt is tanulmányozták, hogyan lehetne exportálni a hangyatojás-konzervet.

Egy „kisember” véleménye

Kicsordult a pohár?

Talán sokan érezték már, hogy jó lenne, ha valaki, mondjuk, esetleg az ország vezetése, odafigyelne a „kisemberek” véleményére, hiszen ők élnek meg igazából a rendelkezések, politikázásunk pozitív vagy negatív hatásait. Belőlük áll a magyarság, az úgynevezett nép, ők vannak nyakig a valóságban, s ha bármilyen szándékú reformot indítanak, az őket kell hogy segítse, hogy alternatívákat kapjon az ember élete. Ehelyett mit tapasztal a „kisember”? Ha indulattól fűtve is, de már ezerszer átgondolva a reménytelenségnek ebben a magasiskolájában; hát hallgassák meg, mert itt nem csupán róla, hanem mindnyájunkról szó van.

... Nem értem, hogy egy erkölcsileg elégtelenre vizsgázott vezető, hogyan kaphat továbbra is felelős beosztást. Talán elfelejtették volna a vezetőket, hogy felelősségük egy egész nemzet fölött van? A személyes karriernek itt nincs keresnivalója. Aki vétett, milliók ellen vétett, az büntetést érdemel, enélkül soha senki nem fogja cselekedetei súlyát érezni. Itt állok 52 évesen, és nem értem, hogy miért kell mások eszelős tetteiért, bűneiért nekem megfizetni. Én egész életemet végig dolgoztam, és hittem a vezetés jobbító szándékában és meglettem minden tölem telhető. De mára elvesztett a hitem és fogytán az erőm, mert például nem tudom, hogy holnap mit adjak enni a gyerekeimnek. Nem értem, hogy miért kell lemondanom mindenről, már színházba se tudok eljutni, mert ebből a néhány ezres keresetből nem tehetem meg. Nem értem, hogy miért csak a nyugdíjak mi-

nimumát állapítják meg, s azok, akik tönkretették ezt az országot, óriási nyugdíjat kapnak abból a pénzből, amit én és a hozzám hasonló emberek termeltek meg; ezért kellene a nyugdíjmaximum is. Ahol most áll ez az ország, egyedül a vezetők hozzá nem értésének és felelőtlenségének köszönhető, mert a magyar ember mindig is keményen tudott dolgozni. És nem értem, hogy hogyan lehet a fiatal-ságot olyan képtelen megélhetési nehézségek és lakás-gondok elé állítani, ahogyan most. Hát persze, hogy törnek-zúznak, mert amíg más belenyugszik kilátástalan sorsába, addig egy fiatal az agresszióba, az alkoholba menekül. Nem értem azt sem, hogy miért vitáznak egymás között a pártok a vagyoni helyzetükről, mikor ezerszer égetőbb feladatokat kellene megoldaniuk. Talán azért, mert nem tudják megoldani ezeket. És azok, akik értenének a piacgazdasághoz, már rég nin-

csenek Magyarországon, mert legyen az bármilyen ideológia, ha maga alá rendeli a valóságos igényekből fölmerülő szempontokat, mit sem ér. Én már nem tudom követni a politikai irányvonalakat, a neveket, a címeket, csak egy nagy káoszt látok, aminek eredményei majd az én bőrömmön csattannak, és nem látok egyetlen olyan vezető személyiséget se, akire rá merném bízni az életem, aki-ben bízhatték, és ne látnám múltjának korrupt cselekedeteit. És mindez odáig fajul, hogy közben a szalámi, hús, kenyér, tej árára kuporgatok, pedig becsülettel dolgoztam egész életemen át. És azt sem értem, miért nem tudom másképpen elmondani a véleményem, csak így négy szemközt, mi-ért nincs a „kisembereknek” fórumuk? Hogy ne lássák, mit csináltak velünk, hogy ne lássák a nyomorúságunkból fakadó elkeseredettséget? És már tudom, hogy erre senki nem fog válaszolni, bármit is akarhatunk, minden marad a régiben. Pedig ha valaki utat mutatna, célt tenne elénk, amelyben nincsenek megalkuvások és látnánk, hogy magunkért tesszük kö-zösen, akkor talán elindulhatnánk a holtpontról. De amíg a „kisembert” nem tudják megnyerni, ne várjanak változást.”

Podmaniczky Szilárd

A Bokréta atyja

Folklor szakberkekben a „Bokréta atyjaként” szokták fölemlíteni. Színigaz név és ráillik Paulini Bélára, aki Csákváron született 1881. június huszadikán. Székesfehérváron gimnazista, majd 1900-ban gépészmérnök-hallgatónak iratkozik. A század elején mint karikaturista dolgozott több hazai és külföldi élclapnál, illetve a Nap című napilapnál. Meséit, amelyekkel megteremtette a magyar műmesét, a maga rajzaival illusztrálta. Harsányi Zoltán 1926-ban közösen írt, Hány János című meséjét Kodály Zoltán zenésítette meg.

Szülihelyén 1929-ben szervezte meg a Magyar Földműves Játékszint — csákvári parasztokból. Innen már egyenes út vezetett a Bokréta megszervezéséhez. Ötven éves korában, 1931-ben állt szervezőkészségével és ügy-szeretetével a magyar népművészeti mozgalom élére. E mozgalmi munkára jellemző volt a kor szokványos műnépsége, ám akkor mindezzel együtt lehetett csak fölállalni a magyar kultúra tudatos mentését. Rövid időn belül nagy népszerűsége-re tett szert ez a mozgalom, nem csoda, hogy némelyek a kezdeményezés kisajátításától sem riadtak vissza, szerencsére eredménytelenül.

Paulininak olyan kiváló szakemberek voltak segítségére, mint Kodály Zoltán, Györfy István, Lajtha László, vagy a fiatalabbak: Bálint Sándor, Volly István és Ortutay Gyula. Mindehhez vegyük hozzá a „bokréta” helységekben a helyi papokat, kántortanítókat, jegyzőket, illetve egy-egy adott település értelmiségit rétegeket segítőkész képviselőit.

Erdei Ferenc is foglalkozott a Bokrétaival, ő azonban mint idegenforgalmi nevezetességet látta és ítélte meg,

nem éppen derűs hangnemben, mivel — szerinte — „cifra nyomorúság takargatója csupán a sok csillogás-villogás”. Alapjában véve azonban ez sohasem volt jellemző a magyar Bokréta-mozgalomra.

A Bokréta-csoportok 1931-től fogva egy-egy néprajzi tájnak folklorhágyományait vitték magukkal Pestre a Szent István-napi nagy ünnepre. Pest és vidék első ilyen találkozására 12 magyar helységről utaztak föl, 1944-ben kettő hiján száz csoport vett részt az összejövetelen. Ebből kitetszik, milyen hatalmas munkát végeztek Pauliniék a magyar szellemi kultúra megmentéséért. Állíthatjuk, hogy ezen bemutatók nélkül — amelyek természetesen komoly és alapos gyűjtésekkel is együtt jártak — hatalmas népművészeti anyag veszett volna el örökre. A mentésbe ren-delettel (is) bekapcsolódott az államvezetés: „Ezt a mozgalmat minden hatóságnak kötelessége támogatni.”

Paulini szép, nemes, de nagyon nehéz küldetést vállalt és végzett. Segítői mindenben támogatták, még akkor is, ha olykor a dörgő viták elkerülhetetlenekké váltak. Arra vigyáztak, hogy a vita ne ártson, inkább segítsen munkájukban. (Erre ma is nagy szükség lenne!)

Paulini Béla munkája mutató a mai folklormentők számára is. Eppen ezért nem szabad elfelejteni őt, aki önzetlennül, olykor kompromisszumok és alkudozások árán elérte, hogy a köztudat fél évszázad után is számon tartja a Gyöngyösbokréta. Paulini Béla 45 évvel ezelőtt, 1945. január 1-jén halt meg feleségével együtt. Bajon (nem Baján!), értelmetlenül...

ifj. Lele József

Az átok visszaszáll?

„Ez egy elátkozott ház!” — mondogatták a hétköznapi sorsukba belekeseredett lakók három hónapja, mikor az Olajbányász tér hírhedt, jogosan harleminnek nevezett 11 emeletes lakótömbjét, s az ottani állapotokat jártam körül. Akkor, ha nem is mindent, de sokat elmondtak azokról a körülmények-ről, melyek mintegy 800 ember nyomorúságát és kilátástalanságát szülték, majd folyamatosan konzerváltak.

Azóta, bár hittek a nyilvánosság erejében, mi sem változott. Úgy tűnik, fog az átok, bárkitől származzon az. Mikor legutóbb írtam ró-luk, röghöz kötött jobbágyokhoz hasonlítottam őket, de a helyzet szerintük rosszabb, s ha már hasonlat után kutatok, inkább a „harmadrangú kitelepített állampolgárok gettóját” ajánlották.

Az épülettömb 159 lakásának lakói többségükben ugyanis három műszakban dolgozó, agyonhajszolt proletárok, illetve kisemmizett nyugdíjasok. A volt, s a most újjáalakuló uralkodó osztály tagjai még véletlenül sem találhatók meg a lakók listáján. Helyettük viszont egyre több lumpen-elem költözhetett oda családotól, sajátos, mások számára elviselhetetlen életmódját és sleppjét cipelve magával.

ért beszél —, a tűróképesség utolsó stációiról.

Hogy az átkot ki szórta a jobb sorsra érdemes családokra? A kérdés egyszerű, s egyben nyilvánvaló: mindazok a magatehetetlen állami intézmények, melyek mindeddig szenvtelen nem-törődomséggel hunytak szem-t a problémák felett, s a most fölcsapódó indulatok közepette, jogrendszerünk hiányosságaira, a cigánykérdés megoldatlanságára, a jelenlegi politikai élet anarchikus jellegére hivatkozva tárlják szét karjait, miközben jobb híján azt ígérik, hogy majd odafigyelnek, intézkednek, kivizsgálnak...

A tanács és az IKV illetékesei sértve érzik magukat, merthogy mindenki őket ócsárolja, tőlük várva helyzetük javulását. Az adóját, lakbérét rendszeresen fizető állampolgár ez esetben mégis jogosan panaszkodik, követel lakbér-csökkentést. A vitában mindkét fél a várhatólag még nehezebb jövőtől fél, de a megoldás kulcsa a mindenkori — állásukat feltő — illetékesek kezében lesz. Ha valóban segítenének az elátkozott ház lakóin, magukat erősíthetnék meg mások bizalmában.

Tipikus, a magyar társadalmi türelmetlenségre jellemző esetről van szó, mondhatnánk, de miért mindig a vezető beosztású „bajba jutottak” ússzák meg olcsóbban?

„Túrd, ki tudja, meddig tűrheted!” — olvastam a minap a Belváros szürkefalinak egyikén. Tetszik, nem tetszik, az Olajbányász tér 1. számú házban a helyzét változatlan, s én is úgy érzem, valakiknek felelniük kell ezért, mert az átok „poste restante” marad, vagy visszaszáll a feladóra.

Varga Iván